ATZINUMI

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAS 576. PLENĀRSESIJA, 22.2.2023.–23.2.2023.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Enerģētikas politika un darba tirgus: ietekme uz nodarbinātību reģionos, kuros notiek enerģētikas pārkārtošana"

(pašiniciatīvas atzinums)

(2023/C 146/02)

Ziņotāja: ***María del Carmen BARRERA CHAMORRO***

Pilnsapulces lēmums	20.1.2022.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
	Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	30.1.2023.
Pieņemts plenārsesijā	22.2.2023.
Plenārsesija Nr.	576
Balsojuma rezultāts	
(par/pret/atturas)	123/43/20

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) konstatē, ka klimata krīzes negatīvo seku pastiprināšanās, kā arī nenoteiktība un ar jaunajiem ģeopolitiskajiem un enerģijas tirgus apstākļiem saistītās krīzes liek Eiropas Savienībai būtiski paātrināt pāreju uz tīru enerģiju un stiprināt Eiropas enerģētisko neatkarību no mazuzticamiem piegādātājiem un nestabila fosilā kurināmā. Tāpēc Komiteja atzinīgi vērtē šādiem mērķiem paredzētos Eiropas Komisijas plānus (piemēram, *REPowerEU* un papildu finansējumu no Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM)).

1.2. EESK arī norāda, ka vidiskais risks (ārkārtas situācija klimata jomā) un enerģētiskais risks (atkarība no fosilā kurināmā) ietekmē saimniecisko darbību un visus ar to saistītos politikas pasākumus, kas dažādos veidos būtiski ietekmē neaizsargātākos reģionus, ekonomikas nozares, darba ņēmējus un iedzīvotāju grupas. Tāpēc EESK uzskata, ka īpaši jāpievēršas taisnīgas pārkārtošanās reģioniem, kuros ir intensīvāka saikne starp enerģētikas nozares attīstību un darba tirgus prasībām un kuros būs vajadzīgi konkrēti politikas pasākumi.

1.3. Šajā sakarā nopietnākie pētījumi liecina, ka zaļās pārkārtošanās veiksmīga īstenošana kopumā un it īpaši enerģētikas pārkārtošana varētu palielināt IKP (dažos pētījumos lēsts, ka līdz 2050. gadam šis pieaugums būs 5,6 %), nodarbinātības līmeni (SDO un Starptautiskā Atjaunojamo energoresursu aģentūra (*IRENA*) lēš, ka radīto darbvietu skaits būs četras reizes lielāks nekā zaudēto darbvietu skaits) un uzlabos darbvietu kvalitāti, jo būs vajadzīga augstāka kvalifikācija. Enerģijas cenu samazināšana, palielinot pieejamos enerģijas, it īpaši atjaunīgās enerģijas, avotus, kas ir norādīti un tiek stimulēti ES zaļajā taksonomijā, uzlabos šo pakalpojumu pieejamību, kā arī ražošanu, jo tiks radīts vairāk darbvietu. Atjaunīgo energoresursu jomā radītās darbvietas parasti ir grūtāk pārvietot, un tādēļ tas nāks par labu daudziem reģioniem, īpaši depopulācijas apdraudētajiem reģioniem. Ir jāņem vērā arī darba vides pozitīvā ietekme uz veselību.

1.4. Tomēr EESK ir ļoti nobažījusies par enerģētikas pārkārtošanas nopietnajām īstermiņa un vidējā termiņa negatīvajām sekām ekonomikas, nodarbinātības un sociālajā jomā, ko vēl vairāk pastiprina pašreizējā Ukrainā notiekošā kara krīze un stāvoklis ekonomikā (augsta inflācija). Pieaugošās enerģijas cenas ir skārušas visneaizsargātākās mājsaimniecības, kā arī daudzus uzņēmumus visā ES. Lielie enerģijas rēķini palielina izmaksas uzņēmumiem un ietekmē to ražošanas un nodarbinātības līmeni, jo tiem nākas īstenot pārstrukturēšanas plānus. Tas uzskatāmi parāda, ka enerģētikas politika un tās izmaiņas ir ļoti nozīmīgas saistībā ar darba tirgus dalībnieku – darba ņēmēju un darba devēju – pielāgošanos un savstarpējo līdzsvaru. Tādēļ enerģijas tirgus ir nekavējoties jāstabilizē un tā nākotne jāpārvalda, izmantojot jaunos noteikumus, ar kuriem būtu savstarpēji jāintegrē divkāršā – zaļā un digitālā – pārkārtošanās, noturība un konkurētspēja.

1.5. Lai koriģētu vai mazinātu enerģētikas pārkārtošanas negatīvās sekas pašreizējos jaunu ārkārtas situāciju apstākļos, EESK ierosina, lai dalībvalstis apsver piemērus veidus, kā darba tirgus politikas pasākumus labāk integrēt normatīvajos aktos un vides un enerģētikas politikā (ilgtspējīgi kvalitatīvas nodarbinātības stimuli kā enerģētikas pārkārtošanas pievienotā vērtība; fondi pagaidu vai galīgas pārstrukturēšanas procesu izmaksu sadalei; profesionālās pārkvalificēšanās programmas nodarbināmības uzlabošanai dekarbonizētā ekonomikā u. c.), kā arī sociālās labklājības politikā (garantēt energopakalpojumu vispārēju pieejamību, nodrošināt piekļuvi aizstājienākumiem un pienācīgam ienākumu minimumam utt.). Šāda integrācija kā daļa no valstu pasākumiem Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāna īstenošanai vienmēr būtu jāīsteno ar sociālā dialoga un koplīguma sarunu palīdzību, neskarot katras valsts dažādo darba attiecību sistēmu autonomiju un daudzveidību.

1.6. Ņemot vērā šo uzdevumu lielo sarežģītību, EESK ierosina atjauninātajā (ekonomiskās, sociālās un teritoriālās) kohēzijas politikā par prioritāti izvirzīt enerģētikas pārkārtošanas, darba tirgu un reģionālās attīstības jautājumu savstarpējo saikni. Lai gan saikne starp ES enerģētikas politiku un reģionālo darba tirgu izpaužas visos ES reģionos, īpašs gadījums ir Taisnīgas pārkārtošanās reģioni, kuros līdz šim ir tikusi stabili izmantota tradicionālas izcelsmes enerģija, kas ietekmē saistītās nozares. Šajā nolūkā būtu jāņem vērā noderīgi rādītāji, piemēram, saistībā ar dekarbonizētu darbvietu potenciālu. Lai efektīvi sasniegtu klimata politikas un enerģētikas pārkārtošanas mērķus, EESK atkārtoti pauž pārliecību, ka efektīvāk ir jāizmanto Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms, ņemot vērā tempu, kas būtu saderīgs gan ar mazo, gan lielo uzņēmumu situāciju. Šādos apstākļos jāveic jaunas papildu darbības reģionālā līmenī, lai saglabātu pēc iespējas vairāk darbvietu un nodrošinātu, ka jaunizveidotās darbvietas ir kvalitatīvas, turklāt vienmēr reāli un efektīvi īstenojot sociālo dialogu un koplīguma sarunas, kā arī iesaistot sociālās ekonomikas struktūras. Komisijai būtu jāveicina šāda spēcīgāka sociālā dimensija. Visiem apsvērtajiem pasākumiem un rīcībpolitikām vienmēr jābūt formulētiem tā, lai tiktu respektētas valstu sociālo partneru attiecību sistēmu īpatnības, kā arī sociālo partneru loma, kompetence un autonomija.

1.7. EESK aicina Komisiju, Parlamentu, dalībvalstis un ES reģionus inovatīvāk un efektīvāk iesaistīt sociālos partnerus un citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas tādu enerģētikas pārkārtošanas politiku izstrādē un īstenošanā, kurām nodarbinātības un sociālās aizsardzības ziņā ir augsta pievienotā vērtība, kā arī šo politiku uzraudzībā un novērtēšanā. Tā kā attiecīgajos pētījumos par konkrētiem gadījumiem ir apstiprinātas teritoriālās atšķirības šajā jomā, Komisija un dalībvalstis tiek aicinātas ar sociālo dialogu un sociālās ekonomikas iesaisti īstenot pasākumus, kas veicinātu līdzsvarotāku teritoriālo un sociāli ekonomisko attīstību. Lai garantētu ekonomiskā, nodarbinātības un sociālajā ziņā taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, varētu, piemēram, veicināt konsultāciju procesus un, attiecīgā gadījumā, sociālos līgumus.

1.8. Ņemot vērā negatīvo ietekmi uz lielo ES uzņēmumu un MVU konkurētspēju, kā arī uz neaizsargātākajām mājsaimniecībām, EESK uzskata, ka pašreizējā ģeopolitiskajā krīzē ir jāstiprina gan publisko, gan privāto ieguldījumu politika, kā arī sociālās kompensācijas politika. Lai stabilizētu tirgus apstākļus un nodrošinātu vispārēju Eiropas iedzīvotāju apgādi, tiek mudināts līdztekus citiem mehānismiem izmantot *REPowerEU* plānu Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) ietvaros. Šādas vajadzības un steidzamības dēļ ir jāparedz vairāk ekonomisko un sociālo ieguldījumu pasākumu (piemēram, atbalsts augstāku uzņēmējdarbības izmaksu kompensēšanai, ienākumu garantēšana enerģētiskās nabadzības novēršanai utt.), taču nemazinot izvirzītos dekarbonizācijas mērķus, jo turpmākais dekarbonizācijas palēninājums radītu negatīvākas sekas nekā tās paātrināšana vidējā termiņā un ilgtermiņā.

1.9. EESK uzskata, ka gan lielajiem uzņēmumiem, gan MVU ir svarīga funkcija enerģētikas pārkārtošanas mērķa sasniegšanā, ko īsteno, izvirzot stingrus nosacījumus ilgtspējīgas un kvalitatīvas nodarbinātības un sociālās aizsardzības veicināšanai, kā arī nodrošinot vispārēju energopakalpojumu pieejamību (piemēram, novēršot enerģētisko nabadzību). Lai pārvarētu lielākās grūtības, ar kurām saskaras MVU, EESK aicina uzlabot MVU piekļuvi finansējumam, paātrinot un vienkāršojot programmas, paredzot pastāvīgus atbalsta pakalpojumus un palīdzību.

1.10. Lai paātrinātu enerģētikas pārkārtošanu Eiropā, EESK arī iesaka plašāk iesaistīt ražojošos patērētājus (pasīvus enerģijas patērētājus, kuri kļūst par aktīviem iedzīvotājiem – atjaunīgās enerģijas ražotājiem) un iedzīvotājus (energokopienas).

1.11. EESK uzskata, ka teritoriālie enerģētikas pārkārtošanas plāni būtu jāpapildina ar atbilstošiem taisnīgas sociālās vienošanās nolīgumiem. Tajos jāparedz, ka kvalitatīvu ilgtspējīgu darbvietu radīšana un saglabāšana un atbalsts cilvēkiem ir nosacījumi, kas vajadzīgi, lai izstrādātu, īstenotu un novērtētu plānotos pasākumus, kā arī enerģētikas pārkārtošanas veicināšanai saņemtos līdzekļus.

1.12. Tomēr pašreizējā pieredze, kas saistīta ar sociālo dialogu un koplīguma sarunām enerģētikas pārkārtošanas jomā, makropolitikas līmenī nav pozitīva. Lielākajā daļā valstu sociālo partneru iesaiste ar divējādo (digitālo un zaļo) pārkārtošanos saistītās politikas izstrādē un īstenošanā ir uzskatāma par nepietiekamu.

2. **Pamatinformācija un galvenie elementi**

2.1. EESK atzinīgi vērtē to, ka ES – viens no lielākajiem oglekļa emitentiem pasaulē – ir uzņēmusies saistības līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti; šīs saistības ir vēlreiz apstiprinātas COP27 (2022. gada 7. un 8. novembrī), neraugoties uz pārējo pasaules lielāko emitentu šaubām. Tomēr Komiteja uzsver, ka Eiropas ekonomikas un ES energosistēmas dekarbonizācijas pasākumu efektivitāte turpmākajos gados būs atkarīga ne tikai no šā vides mērķa sasniegšanas, bet arī no tā, vai pārkārtošanās būs taisnīga visiem un palīdzēs veicināt ilgtspējīgu un labklājīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā ir augsts kvalitatīvas nodarbinātības līmenis.

2.2. Atzinumā "Stratēģisks redzējums par enerģētikas pārkārtošanu ES stratēģiskās autonomijas nodrošināšanai" ([1]) EESK atzīst labklājības iespējas, ko paver enerģijas dekarbonizācijas process. Taču Komiteja arī brīdina par sociālajiem un ekonomiskajiem riskiem, ko rada pašreizējā enerģētikas krīze. Līdztekus ar konjuktūru saistītajām problēmām, kas rada papildu spriedzi un apgrūtina izvirzīto dekarbonizācijas mērķu sasniegšanu (karš Ukrainā, inflācijas krīze u. c.), jāņem vērā arī strukturālas problēmas, piemēram, klimata pārmaiņas, kuru negatīvā ietekme ES un tās reģionos kļūst arvien redzamāka.

2.3. EESK apzinās, ka augstās gāzes un elektroenerģijas cenas nopietni ietekmē visus uzņēmumus, kā arī neaizsargātākās mājsaimniecības. Inflācijas spirāle noved pie rūpniecisko ražotņu (piemēram, "*Slovalco*" Slovākijā) slēgšanas, kā arī kaitē daudzu uzņēmumu konkurētspējai.

2.4. EESK pieņem zināšanai arī Eurofound ziņojumus ([2]), kuros norādīts, ka enerģētiskā nabadzība ir palielinājusies. Kaut arī valstis ir ievērojami pastiprinājušas centienus ieviest sociālos pasākumus, kas mazinātu jaunu krīžu un ārkārtas situāciju sociālekonomisko ietekmi, šie centieni ir izrādījušies nepietiekami – un tas liecina, ka ir svarīgi stiprināt sociālos mērķus, – un, kā uzsvērusi Eiropas Vides aģentūra, klimata pārmaiņu mazināšanas rīcībpolitiku un pasākumu kopumu izstrādē un īstenošanā ir jāņem vērā ietekmes uz sabiedrību sadalījums un tas, kā to padarīt taisnīgāku gadījumos, kad šāda ietekme ir neizbēgama (*Exploring the social challenges of low carbon energy policies in Europe*, 2021. gada oktobris ([3])).

2.5. Ņemot vērā jaunās ārkārtas situācijas, EESK aicina paplašināt un pastiprināt mērķtiecīgus ES un valstu pasākumus, kas ekonomikas, sociālajā un nodarbinātības jomā kompensētu visnelabvēlīgāko ietekmi, kas saistīta ar vērienīgo klimata mērķu īstenošanu, tomēr neapšaubot šos mērķus. Komiteja arī uzskata, ka šie pasākumi būtu jāiekļauj kohēzijas politikā. Atzinumā (ECO/579 ([4])) EESK jau ir norādījusi uz kohēzijas politikas nozīmi ES klimata politikā, lai uzsvērtu pasākumus, arī pārstrukturēšanas pasākumus, kas veicinātu uzņēmumu spēju pielāgoties enerģētikas pārkārtošanas prasībām, un novērstu enerģētiskās nabadzības situācijas.

([1]) OV C 75, 28.2.2023., 102. lpp.
([2]) https://www.eurofound.europa.eu/publications/customised-report/2022/the-cost-of-living-crisis-and-energy-poverty-in-the-eu-social-impact-and-policy-responses-background
([3]) https://www.eea.europa.eu/publications/exploring-the-social-challenges-of
([4]) OV C 323, 26.8.2022., 54. lpp.

2.6. Strukturālākā aspektā pasākumu kopums "Gatavi mērķrādītājam 55 %", kura mērķis ir pārskatīt un atjaunināt ES tiesību aktus un uzsākt iniciatīvas, kas nodrošinātu ES politikas atbilstību klimata mērķiem, par kuriem vienojusies Padome un Eiropas Parlaments un kuri noteikti Eiropas zaļajā kursā, ir saistošs pasākumu kopums, kas ietverts Eiropas klimata tiesību aktos. **Tāpēc EESK uzskata, ka klimata ārkārtas situācijas novēršanas politika var radīt būtiskas pārmaiņas ekonomikā un īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā radīt sociālos satricinājumus, kas ietekmēs nodarbinātību un labklājību, it īpaši dažos reģionos. Līdzīgi kā sociālo progresu nevar panākt bez stabiliem ekonomikas rādītājiem, ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi nevar panākt, ja netiek nodrošināta sociālā un nodarbinātības ziņā taisnīga zaļā un enerģētiskā pārkārtošanās.**

2.7. **Ietekme darba tirgos būs jūtamāka atsevišķos sektoros un reģionos**, kuros ir oglekļietilpīgas nozares, kuras varētu tikt slēgtas. Nepieciešamā enerģētikas pārkārtošanas paātrināšana ir jāpapildina ar "taisnīgas pārkārtošanās mehānismu". Tā kā šīs pārkārtošanās pozitīvā ietekme nebūs automātiska, EESK ir pārliecināta, ka veiksmīgas enerģētikas pārkārtošanas nolūkā ir svarīgi **izstrādāt un īstenot iekļaujošu investīciju politiku** (ar ko paredzēts veicināt ilgtspējīgas un pienācīgas kvalitātes darbvietas), kuras īstenošanā būtu iesaistīta sabiedrība un kurā būtu ņemts vērā viedoklis, ko pauduši nodarbinātie un viņu pārstāvji ES un valsts, nozaru, uzņēmumu un vietējo struktūru līmenī.

2.8. EESK uzskata, ka pašreizējos nestabilajos un mainīgajos apstākļos enerģētikas savienības un zaļā kursa satvari ir atbilstīgi, **bet tie nav pietiekami, lai īstenotu klimata un enerģētikas politiku, kas nodrošinātu sociālo un reģionālo kohēziju**, veicot **ieguldījumus** ar augstu tehnoloģiskās inovācijas intensitāti, radītu ilgtspējīgas un pienācīgas kvalitātes darbvietas, stiprinātu cilvēkkapitālu un veidotu reģionālu sociālo kapitālu. Šajā nolūkā EESK mudina izmantot labas prakses piemērus ([5]). Komiteja atgādina, ka šādas stratēģijas jau tiek piemērotas, piemēram, projekti saules paneļu parku ierīkošanai bijušajās lignīta raktuvēs Portugālē un Grieķijā, vai ļoti mērķtiecīgs atbalsts ražojošajiem patērētājiem Lietuvā. EESK konstatē, ka šāda pieredze joprojām nav vispārēja un dominējoša prakse.

2.9. Pēc Eiropas Parlamenta Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas pieprasījuma sagatavotajā ziņojumā tiek lēsts, ka **vērienīguma trūkums šajās Eiropas taisnīgas enerģētikas pārkārtošanas politikās 2050. gadā izmaksās 5,6 % no ES IKP**. EESK piekrīt, ka, lai nepieļautu šādas izmaksas, būs jānodrošina **taisnīgas pārkārtošanās rezultāti, tostarp nodarbinātības ziņā.** Lai to panāktu, ziņojumā ir ieteiktas un kvantitatīvi izteiktas vairākas ES darbības ([6]):

— apjomīgs ES finansējums papildus dalībvalstu resursiem inovācijas atbalstam tīras enerģijas tehnoloģiju jomā. Atzinumā INT/913 EESK jau ir paudusi nostāju šajā jautājumā,

— ES vadošā loma pasaulē daudzpusējā sadarbībā enerģētikas pārkārtošanas jomā radītu 94 miljardus EUR ieņēmumu gadā,

— ES Taksonomijas regula, kurā skaidrāk definēts, ko nozīmē atbildīgi ieguldījumi enerģētikā, un uzlabota vides un sociālā pārvaldība, palīdzētu palielināt ES IKP par 39 miljardiem EUR gadā.

2.10. EESK uzskata, ka ne tikai lielie uzņēmumi, bet arī MVU ir būtiska daļa no risinājuma, lai panāktu konkurētspējīgu, klimatneitrālu, aprites un iekļaujošu ekonomiku Eiropas Savienībā. Ir jārada un jāsaglabā atbilstīgi finansēšanas un atbalsta nosacījumi. Ar vienkāršotām un pielāgotām administratīvajām procedūrām ir jāuzlabo MVU piekļuve finansējumam. MVU paredzētu atbalsta pakalpojumu ieviešana veicinās šo līdzekļu reālu pieejamību un ilgtspējīgu uzņēmējdarbības ekosistēmu izveidi ne tikai reģionos, kas šobrīd kvalificēti kā taisnīgas pārkārtošanās reģioni (aptuveni simts *NUTS* III reģioni un 31 *NUTS* II reģions) ([7]), bet visos ES reģionos (*NUTS* I, II un III).

2.11. EESK atzinīgi vērtē Taisnīgas pārkārtošanās fonda un Sociālā klimata fonda izveidi ([8]). Tomēr Komiteja ir pārliecināta, ka šie fondi nenodrošinās visu finansiālo atbalstu, kas nepieciešams, lai sociāli atbildīgi reaģētu uz sociāli ekonomiskajām sekām un ietekmi uz nodarbinātību. EESK uzsver, ka taisnīga enerģētikas pārkārtošana nozīmē ne tikai finansēšanu, bet ietver arī mērķi radīt kvalitatīvas darbvietas, stiprināt demokrātisko līdzdalību (arī uzņēmumu līmenī), ievērojot valstu ražošanas attiecību sistēmu autonomiju un daudzveidību, kā arī saglabāt un palielināt Eiropas uzņēmumu

([5]) Sk. OV C 47, 11.2.2020., 30. lpp., un OV C 62, 15.2.2019., 269. lpp.
([6]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694222/EPRS_STU(2021)694222_EN.pdf
([7]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background
([8]) OV C 152, 6.4.2022., 158. lpp.

konkurētspēju. Lai palielinātu vietējo un reģionālo pašvaldību, kā arī sociālo partneru iesaisti, EESK aicina īstenot konkrētus pasākumus visos līmeņos, arī Eiropas pusgada darbībā. Komiteja arī uzskata, ka ir vajadzīgi mehānismi, ar ko uzraudzīt un novērtēt taisnīgai enerģētikas pārkārtošanai paredzēto līdzekļu pareizu izmantošanu, pārbaudot, vai uzņēmumos, kas saņem šo publisko finansējumu, tiek sasniegti sociālie un nodarbinātības mērķi.

2.12. EESK aicina Komisiju nacionālo enerģētikas un klimata plānu novērtēšanā, kā arī dalībvalstu taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos nostiprināt sociālos un nodarbinātības mērķus, piemēram:

— paredzēt aktīvu nodarbinātības politiku, kas atvieglo profesionālās pārmaiņas, izmantojot profesionālo pārkvalificēšanos un ieguldījumus izglītībā, kas vajadzīga augstas kvalitātes zaļajām darbvietām,

— ar finansējumu no valstīm un līdzekļus saņēmušajiem uzņēmumiem atbalstīt cilvēkus, kuri dekarbonizācijas dēļ zaudē darbu, lai enerģētikas pārkārtošanā panāktu nodarbinātības ziņā pozitīvu bilanci,

— attīstīt reģionos ar atjaunīgajiem energoresursiem saistīto ekonomikas potenciālu, kā arī jauna veida iesaisti elektroenerģijas ražošanā (piemēram, veidojot pašpatēriņa kooperatīvus, kas spētu nodrošināt pārpalikumus kopienai; veicināt pašnodarbinātību atjaunīgo energoresursu ražošanā u. c.),

— efektīvi apkarot enerģētisko nabadzību. Eiropas sociālo tiesību pīlārā (20. princips) ir nostiprināta energopakalpojumu pieejamības garantija visiem iedzīvotājiem.

Lai sasniegtu šos vērienīgos mērķus, EESK uzskata, ka ir jāveicina turpmāko teritoriālo nodarbinātības un prasmju plānu izstrāde, aktīvi iesaistot ***tajā*** visas ieinteresētās personas un, konkrēti, sociālos partnerus.

3. **Konteksts un galvenās starptautiskās zinātniskās atziņas par taisnīgas enerģētikas pārkārtošanas ietekmi uz nodarbinātību**

3.1. EESK konstatē, ka tradicionālo fosilā kurināmā elektrostaciju aizstāšana ar atjaunīgajiem energoresursiem var ietekmēt nodarbinātību dažādos veidos. Varētu radīt jaunas zaļās darbvietas atjaunīgo energoresursu sektorā, kā arī pārvirzīt darbvietas uz citiem sektoriem. Jāņem vērā arī enerģijas cenu iespējamais pieaugums, kas var ierobežot darbaspēka pieprasījumu energoietilpīgās nozarēs un samazināt privāto mājsaimniecību pirktspēju. Dati apstiprina, ka enerģētikas politikas virzība uz atjaunīgajiem energoresursiem rūpnieciski attīstītajās valstīs rada, likvidē vai pārveido darbvietas.

3.2. EESK konstatē, ka nav pilnīgas zinātniskas vienprātības par enerģētikas pārkārtošanas galarezultātu nodarbinātības jomā. Dažos pētījumos norādīti gadījumi, kad nav bijis neto nodarbinātības pieauguma (Polijā) vai tas ir bijis niecīgs (Vācijā). SDO lēš, ka ekonomikas dekarbonizācijas dēļ tiks zaudēti aptuveni 6 miljoni darbvietu, bet radīto darbvietu skaits *IRENA* valstīs palielināsies četrkārt – no 11 līdz 43 miljoniem 2030. gadā ([9]). Visos Starptautiskās Enerģētikas aģentūras scenārijos nodarbinātība tīras enerģijas sektorā palielināsies, kompensējot darbvietu zudumu fosilā kurināmā nozarēs. Neto nulles emisiju scenārijā 2050. gadam jaunas funkcijas, kas saistītas ar tīru enerģiju, pildīs 16 miljoni darba ņēmēju. Līdzīgas prognozes ir iekļautas ASV 2022. gada ziņojumā par enerģētiku un nodarbinātību (*USEER* ([10])): enerģētikas nozarē nodarbinātība tīras enerģijas sektorā pieauga par 4 % (bet nodarbinātība kopumā pieauga tikai par 2,8 %).

3.3. EESK konstatē, ka trūkst līdzsvarotības. Jaunās darbvietas tīras enerģijas jomā ne vienmēr atrodas tajā pašā vietā, kur aizstājamās darbvietas, un tām ir vajadzīgas jaunas prasmes. Tāpēc valstu tiesību aktos un enerģētikas politikā galvenā uzmanība būtu jāpievērš spēju stiprināšanai, lai pārkārtošanās būtu veiksmīga un dotu pēc iespējas lielāku labumu lielākajai daļai iedzīvotāju. Atjaunīgo energoresursu nozarē sieviešu īpatsvars darbaspēkā (32 %) ir lielāks nekā citās enerģētikas nozarēs, lai gan vēja enerģijas nozarē tas ir tikai 21 %, un tas liecina, ka dzimumu stereotipi šajā jomā joprojām nav izzuduši. Tāpēc valstu tiesību aktos un īstenošanas politikā ir jāuzsver dzimumu līdztiesības mērķi šajās jaunajās darba vietās.

([9]) https://irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2019/Jan/IRENA_Gender_perspective_2019.pdf
([10]) https://www.energy.gov/policy/us-energy-employment-jobs-report-useer

3.4. EESK uzskata, ka ir svarīgi atzīt, ka enerģētikas pārkārtošana ir ne tikai tehnoloģiju un publisko un privāto ieguldījumu jautājums, bet arī nopietns globāls sociālais izaicinājums. Tāpēc ir jāgarantē un jāveicina pilsoniskās sabiedrības – lietotāju – un darba vides – ražotāju (uzņēmumu un darba ņēmēju) – gan tieša, gan ar to pārstāvību pastarpināta līdzdalība. Klimata apsvērumi ir jāņem vērā visās politikās un lēmumos. Turklāt EESK uzskata, ka šie pasākumi būtu jāizstrādā procesos un attiecīgā gadījumā sociālās vienošanās nolīgumos starp visu līmeņu iestādēm un sociālajiem partneriem, vienmēr ievērojot valsts darba attiecību sistēmu, kā arī citu pilsoniskās sabiedrības pārstāvības organizāciju autonomiju un daudzveidību, lai enerģētikas pārkārtošana darba ņēmējiem, patērētājiem un sabiedrībai kopumā būtu iekļaujoša.

3.5. Iepazīstoties ar zinātnisko literatūru un konkrēto veiksmīgo vai neveiksmīgo pieredzi, EESK konstatē, ka nav viena vienīga iepriekš noteikta pārkārtošanās risinājuma un ka enerģētikas pārkārtošanas ietekme uz nodarbinātību un darba vietām ir atkarīga no sociālajiem apstākļiem, kādos tiek ieviestas tehnoloģijas un notiek pārmaiņas enerģētikas pārkārtošanā. Uzņēmumu līmenī (piemēram, *Renault, Siemens Energy* ([11])) veiktās konkrētās pieredzes izpētes dati liecina, ka pārmaiņu ieviešana ir devusi pozitīvus rezultātus (labākas profesionālās prasmes, lielāks ražīgums un augstāka produktu kvalitāte) tad, ja ir bijuši iesaistīti darba ņēmēji.

3.6. Tomēr secinājumi par sociālo dialogu un koplīguma sarunām saistībā ar enerģētikas pārkārtošanu makropolitikas līmenī nav pozitīvi. Lielākajā daļā valstu sociālo partneru iesaiste ar divējādo (digitālo un zaļo) pārkārtošanos saistītās politikas izstrādē un īstenošanā ir uzskatāma par nepietiekamu. Pamatojoties uz dažu valstu pieredzi, šī nepilnība var būt saistīta ar divām pamatproblēmām, ar kurām saskaras sociālie partneri:

— neskarot pašreizējo iestāžu sistēmu lielo daudzveidību visās šajās valstīs, tajās trūkst pasākumu, kas veicinātu sociālo dialogu un koplīguma sarunas ar taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu saistīto sociālo un darba tiesību veidošanā (piemēram, Itālijā, Spānijā, Polijā, Vācijā u. c.),

— partneru nepietiekama spēja pilnībā iesaistīties debatēs par darba nākotni enerģētikas pārkārtošanā, nosakot prioritātes un efektīvi īstenojot savas darba programmas, kaut arī valstu līmenī tiek īstenoti leģislatīvi pasākumi, piemēram, "sociālās vienošanās nolīgumu" veicināšana Spānijā taisnīgas enerģētikas pārkārtošanas nolūkā (Likums Nr. 7/2021).

4. **Vispārīgas piezīmes**

4.1. EESK pieņem zināšanai analīzes, kas liecina, ka gan politikas, gan juridiskie ES instrumenti var būt svarīgi, lai risinātu enerģētikas pārkārtošanas problēmas ekonomiskā, sociālā un nodarbinātības ziņā taisnīgā perspektīvā. Tomēr Komiteja arī uzskata, ka pašreizējie instrumenti (piemēram, Eiropas Uzņēmumu padomes direktīva un Direktīva, ar ko izveido vispārēju sistēmu darbinieku informēšanai un uzklausīšanai), kas ir ieviesti visās dalībvalstīs, būtu efektīvi jāpiemēro un jāīsteno. EESK aicina dažādos attiecīgajos līmeņos stimulēt un pieņemt vispiemērotākās reformas, kas palīdzētu stiprināt sociālo dialogu, kā arī izmantot šajos taisnīgas enerģētikas pārkārtošanas procesos koplīguma sarunas, lai veicinātu pozitīvu bilanci attiecībā uz ilgtspējīgu darbvietu radīšanu un darba ņēmēju aizsardzību, vienlaikus saglabājot pienācīgu ekonomisko un uzņēmējdarbības struktūru visās dalībvalstīs un reģionos, vienmēr respektējot sociālo partneru autonomiju.

4.2. Pieredze arī rāda, ka ar enerģētikas pārkārtošanu saistītās ekonomiskās pārmaiņas un izmaiņas nodarbinātības struktūrās ir vai nu izdevušās, vai neizdevušās taisnīgas sociālās un profesionālās pārkārtošanās ziņā atkarībā no tā, vai ir vai nav ņemta vērā nodarbinātības apjoma būtiska saglabāšana, ja darbvietas neilgtspējīgās darba jomās oglekļa pēdas dēļ tiek pārceltas uz citām ilgtspējīgām darbvietām. Enerģētikas un nodarbinātības politiku mijiedarbība ietekmē arī plašāku reģionālo kontekstu, radot iespējas un riskus (piemēram, regulētie tarifi; enerģijas cenu kāpums, kas apdraud darbvietas rūpniecībā, kā tas ir Vācijā un Spānijā). EESK norāda, ka dažos reģionos, piemēram, kalnrūpniecības baseinā Spānijas ziemeļos, saistībā ar enerģētikas pārkārtošanu izveidoto jauno darbvietu skaits ir daudz mazāks un algas ir zemākas nekā iepriekš.

4.3. Vērtējot plašāk, EESK konstatē, ka saskaņā ar nopietnākajiem pētījumiem augsti kvalificētās darbvietās ir nodarbināti aptuveni 45 % pasaules enerģētikas nozares darbinieku salīdzinājumā ar aptuveni 25 % ekonomikā kopumā nodarbināto. Tomēr ne visur tas tā ir, un tādēļ ir jāpastiprina taisnīga un uz cilvēkiem vērsta pārkārtošanās attiecīgajiem darba ņēmējiem, lai nepieļautu, ka dekarbonizācija rada neto bezdarbu, kā tas ir Polijā.

([11]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733972/IPOL_STU(2022)733972_EN.pdf

4.4. Kā tas norādīts arī *IRENA* un SDO ([12]) ziņojumos, EESK ir pārliecināta, ka atjaunīgo energoresursu potenciāls radīt ilgtspējīgu pienācīgas kvalitātes nodarbinātību skaidri liecina par to, ka nebūt nav jāizdara izvēle starp vides ilgtspēju un darbvietu radīšanu. Abus šos mērķus var un vajag īstenot vienlaicīgi, radot atbilstīgus juridiskos, politiskos un finansiālos nosacījumus, pieprasot pienācīgu pārskatatbildību no visiem uzņēmumiem, kas saņem līdzekļus, un nodrošinot visu ieinteresēto personu (teritoriju, sociālo partneru un iedzīvotāju) iesaistīšanos to pārvaldībā.

5. **Īpašas piezīmes**

5.1. EESK norāda, ka enerģētikas nozarei būs arvien lielāka stratēģiskā nozīme ekonomikā, jo tas ir galvenais visu nozaru virzītājspēks. Tomēr pašreizējos krīzes un pārmaiņu apstākļos enerģētikas nozarē vērojamas dažādas nelīdzsvarotības problēmas un riski, kas jānovērš ar atbilstošu ieguldījumu, saskaņotu politiku un jaunu pārvaldības struktūru palīdzību, lai nodrošinātu teritoriālās ekonomikas, pilsoniskās sabiedrības un sociālo partneru iesaisti. Enerģētikas pārkārtošanas teritoriālie plāni būtu jāpapildina ar atbilstošām taisnīgas sociālās vienošanās konvencijām vai nolīgumiem, kuros kvalitatīvu un ilgtspējīgu darbvietu radīšana un saglabāšana un atbalsts cilvēkiem ir nosacījumi, kas obligāti jāievēro paredzēto pasākumu izstrādē, īstenošanā un novērtēšanā.

5.2. EESK norāda, ka Eiropas pusgads ir viens no galvenajiem pārvaldības mehānismiem sociāli taisnīgas pārkārtošanās nodrošināšanai un tās progresa uzraudzībai. EESK jau iepriekš ir norādījusi, ka Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošana Eiropas pusgada ciklā, kā arī tā uzraudzība, izmantojot sociālo rezultātu pārskatu, ir solis pareizajā virzienā ([13]). Tomēr Komiteja uzskata, ka lielāka uzmanība būtu jāpievērš vides un nodarbinātības politikas mijiedarbībai, lai palīdzētu nodrošināt kvalitatīvu un ilgtspējīgu darbvietu izveidi, kā arī pietiekamus ienākumus tiem, kuri zaudē darbu un nevar atrast alternatīvu darbu. Būtu jāstiprina reģionu un to sociālā kapitāla nozīme, pārdomāta specializācija un cilvēkkapitāla programma.

5.3. EESK atkārtoti uzsver, ka ir jāīsteno attiecīgais ES un dalībvalstu *acquis* darba tiesību un sociālā nodrošinājuma jomā. Kā EESK norādījusi jau agrāk – proklamējot Eiropas sociālo tiesību pīlāru (sociālo pīlāru / ESTP) Gēteborgas samitā 2017. gada novembrī, Eiropas Parlaments, Padome un Komisija atkārtoti apstiprināja savu apņemšanos veidot taisnīgāku un vienlīdzīgāku Eiropu. Pīlāram būtu jādarbojas kā ceļa rādītājam atjaunotai augšupējai konverģencei, lai uzlabotu darba un dzīves apstākļus un virzītu reformas darba tirgos un sociālajā politikā ([14]).

5.4. EESK konstatē, ka tiesību aktos, ar kuriem īsteno Eiropas Klimata aktu, ir būtiskas atšķirības. Francijas likumdošanā ir uzsvērta uzņēmumu un darba ņēmēju pārstāvju iesaiste zaļās pārkārtošanās un sociāli profesionālo jautājumu savstarpējā mijiedarbībā, savukārt Itālijā un Spānijā, un visos Austrumeiropas valstu taisnīgas pārkārtošanas reģionos šādi pienākumi un tiesības likumdošanā faktiski nav minēti. EESK pieņem zināšanai, piemēram, Francijas veiksmīgo pieredzi (Likums Nr. 2021–1104), ar kuru jēdziens "izaicinājumi zaļās pārkārtošanās jomā" ir iekļauts Darba kodeksā, paredzot kompetences attiecībā uz nozaru nolīgumiem, uz nākotni vērstas darbvietu un prasmju pārvaldības sistēmas, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar zaļo pārkārtošanos un enerģētikas pārkārtošanu (L 2242–20. pants), kā arī arodbiedrību tiesības brīdināt par apdraudējumu videi un sabiedrības veselībai (L 4133-L 4133-4). Tāpēc EESK aicina Komisiju veicināt valstu un reģionu labas prakses apmaiņas iniciatīvas, stingri ievērojot dažādo Eiropas darba attiecību sistēmu autonomiju un daudzveidību.

5.5. EESK uzsver, ka sekmīgas pārkārtošanās galvenais priekšnoteikums ir proaktīva un iekļaujoša pieeja, kas nodrošina un veicina mērķtiecīgas politikas nodarbinātības un labklājības jomā. Lai veiksmīgi īstenotu politikas, tām jābūt orientētām uz darba tirgus reālajām vajadzībām, it īpaši, bet ne tikai, tajos reģionos, kuros visvairāk skar pārkārtošanās no fosilajiem energoresursiem uz atjaunīgajiem energoresursiem, vai tajās jāizmanto iespējas, ko piedāvā ar šādiem resursiem bagāti reģioni. Lai gan Taisnīgas pārkārtošanās fonds ir lietderīgs, tam ir savas robežas, kas ir jākoriģē, un tas nesniedz visaptverošu atbildi uz taisnīgas pārkārtošanās problēmām, bet to var atbalstīt ar papildu politikas pasākumiem dalībvalstu līmenī.

5.6. Lai uzlabotu vides politikas un enerģētikas pārkārtošanas saikni ar darba tirgus un sociālās aizsardzības politiku, EESK aicina Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma izstrādē un īstenošanā lielāku uzmanību pievērst pieejamajiem ilgtspējīgas nodarbinātības rādītājiem. Būtu jāņem vērā **dekarbonizētu darbvietu potenciāla rādītājs** dažādos *NUTS* līmeņos. Lai

([12]) https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—dgreports/—dcomm/—publ/documents/publication/wcms_823807.pdf
([13]) EESK atzinums "Papildu apsvērumi par 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu" (OV C 75, 28.2.2023., 35. lpp.).
([14]) EESK atzinums "Pienācīgas minimālās algas visā Eiropā" (OV C 429, 11.12.2020.,159. lpp.).

iegūtu datus par jaunās enerģētikas krīzes ietekmi uz nodarbinātību, *Eurofound* Pārstrukturēšanas uzraudzības centra ([15]) datubāzē ir pieejams liels skaits reģistrētu gadījumu.

5.7. EESK arī aicina paātrināt un uzlabot **Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma** īstenošanu ([16]). EESK pozitīvi vērtē to, ka līdz 2027. gadam ir paredzēts piešķirt 55 miljardus EUR reģioniem, kurus enerģētikas pārkārtošana skar visvairāk, lai konkrēti īstenotu mērķi "nevienu neatstāt novārtā", kompensējot sociālekonomiskās sekas, ko rada pārkārtošanās uz klimatneitrālu ekonomiku, ar trīs pīlāru palīdzību: jauns Taisnīgas pārkārtošanās fonds (vairāk nekā 25 miljardu EUR ieguldījumi), *InvestEU* taisnīgas pārkārtošanās shēma (15 miljardi EUR privātajam sektoram) un jaunais publiskā sektora aizdevumu mehānisms (piesaistīs publiskās investīcijas 18,5 miljardu EUR apmērā).

5.8. EESK arī uzskata, ka enerģētikas pārkārtošanas teritoriālo plānu formalizēšanas laikā būtu jāveicina ne tikai pārejas nolīgumi (reģionālās sociālās konsultācijas), bet arī labas prakses piemēri, kas saistīti ar koplīguma sarunām un darba ņēmēju iesaistīšanu sociāli taisnīgā enerģētikas pārkārtošanā. Šajā sakarā jāņem vērā, ka pāreja uz atjaunīgākiem energoresursiem uzlabo vides kvalitāti, samazinot gaisa piesārņotāju emisijas, un labvēlīgi ietekmē veselību un darba ražīgumu.

5.9. EESK uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt, lai Eiropas zaļā dimensija un enerģētikas pārkārtošana radītu pozitīvu sinerģiju ar iekļaujošu pārkārtošanos, jo tas veicinātu uzņēmumu panākumus, palielinātu kvalitatīvas un ilgtspējīgas nodarbinātības iespējas darba ņēmējiem un visu iedzīvotāju labklājību ekosistēmā, kas respektē planētas veselību.

Briselē, 2023. gada 22. februārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas priekšsēdētāja
Christa SCHWENG

([15]) https://www.eurofound.europa.eu/observatories/emcc/european-restructuring-monitor
([16]) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_lv

PIELIKUMS

Turpmāk minētie grozījumi ieguva vismaz vienu ceturto daļu nodoto balsu, taču tika noraidīti debatēs (Reglamenta 74. panta 3. punkts).

1. GROZĪJUMS

SOC/718 – Enerģētikas politika un darba tirgus

2.12. punkts

Grozīt šādi:

Specializētās nodaļas atzinums	Grozījums
EESK aicina Komisiju nacionālo enerģētikas un klimata plānu novērtēšanā, kā arī dalībvalstu taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos ***nostiprināt*** sociālos un nodarbinātības mērķus, piemēram:	EESK aicina, lai Komisija, vērtējot nacionālos enerģētikas un klimata plānus, kā arī dalībvalstu taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos ***mudina pastiprināt koncentrēšanos uz*** sociālajiem un nodarbinātības mērķiem ***un rīcībpolitikām***, piemēram:
— paredzēt aktīvu nodarbinātības politiku, kas atvieglo profesionālās pārmaiņas, izmantojot profesionālo pārkvalificēšanos un ieguldījumus izglītībā, kas vajadzīga augstas kvalitātes zaļajām darbvietām;	— paredzēt aktīvu nodarbinātības politiku, kas atvieglo profesionālās pārmaiņas, izmantojot profesionālo pārkvalificēšanos un ieguldījumus izglītībā, kas vajadzīga augstas kvalitātes zaļajām darbvietām;
— ar finansējumu no valstīm un līdzekļus saņēmušajiem uzņēmumiem atbalstīt cilvēkus, kuri dekarbonizācijas dēļ zaudē darbu, lai enerģētikas pārkārtošanā panāktu nodarbinātības ziņā pozitīvu bilanci;	— ar finansējumu no valstīm un līdzekļus saņēmušajiem uzņēmumiem, ***ar piemērotu darba tirgus politiku un pasākumiem un, attiecīgā gadījumā, ar valsts noteikumiem*** atbalstīt cilvēkus, kuri dekarbonizācijas dēļ zaudē darbu, lai enerģētikas pārkārtošanā panāktu nodarbinātības ziņā pozitīvu bilanci;
— attīstīt reģionos ar atjaunīgajiem energoresursiem saistīto ekonomikas potenciālu, kā arī jauna veida iesaisti elektroenerģijas ražošanā (piemēram, veidojot pašpatēriņa kooperatīvus, kas spētu nodrošināt pārpalikumus kopienai; veicināt pašnodarbinātību atjaunīgo energoresursu ražošanā u. c.);	— attīstīt reģionos ar atjaunīgajiem energoresursiem saistīto ekonomikas potenciālu, kā arī jauna veida iesaisti elektroenerģijas ražošanā (piemēram, veidojot pašpatēriņa kooperatīvus, kas spētu nodrošināt pārpalikumus kopienai; veicināt pašnodarbinātību atjaunīgo energoresursu ražošanā u. c.);
— efektīvi apkarot enerģētisko nabadzību. Eiropas sociālo tiesību pīlārā (20. princips) ir nostiprināta energopakalpojumu pieejamības garantija visiem iedzīvotājiem.	— efektīvi apkarot enerģētisko nabadzību. Eiropas sociālo tiesību pīlārā (20. princips) ir nostiprināta energopakalpojumu pieejamības garantija visiem iedzīvotājiem.
Lai sasniegtu šos vērienīgos mērķus, EESK uzskata, ka ir jāveicina turpmāko teritoriālo nodarbinātības un prasmju plānu izstrāde, aktīvi iesaistot ***tajā*** visas ieinteresētās personas un, konkrēti, sociālos partnerus.	Lai sasniegtu šos vērienīgos mērķus, EESK uzskata, ka ir jāveicina turpmāko teritoriālo nodarbinātības un prasmju plānu izstrāde, aktīvi iesaistot tajā visas ieinteresētās personas un, konkrēti, sociālos partnerus. ***Šajos plānos būtu jāņem vērā arī pārkārtošanās tempa ekonomiskā ietekme uz uzņēmumiem, it īpaši MVU.***

Pamatojums

Ar grozījumu ierosināts precizēt tekstu ar norādi uz koncentrēšanos uz sociālajiem un nodarbinātības mērķiem/mērķrādītājiem un precizēt arī, ka maksājumi no fondiem (ja tā noteikts valsts regulējumā) nav pietiekami, lai atrisinātu darbvietu zaudēšanas problēmu: lai atbalstītu bez darba palikušos cilvēkus un reintegrētu viņus darba tirgū, ir vajadzīgs daudz vairāk (rīcībpolitika, administratīvi pasākumi u. c.).

Visbeidzot, kā uzsvērts arī atzinuma projekta 1.6. punktā, ir svarīgi ņemt vērā tempu, kas būtu saderīgs ar uzņēmumu, it īpaši MVU, situāciju.

Balsojuma rezultāts:

Par: 73

Pret: 78

Atturas: 8

2. GROZĪJUMS

SOC/718 – Enerģētikas politika un darba tirgus

5.2. punkts

Grozīt šādi:

Specializētās nodaļas atzinums	Grozījums
EESK norāda, ka Eiropas pusgads ir viens no galvenajiem pārvaldības mehānismiem sociāli taisnīgas pārkārtošanās nodrošināšanai un tās progresa uzraudzībai. EESK jau iepriekš ir norādījusi, ka Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošana Eiropas pusgada ciklā, kā arī tā uzraudzība, izmantojot sociālo rezultātu pārskatu, ir solis pareizajā virzienā ([1]). Tomēr Komiteja uzskata, ka lielāka uzmanība būtu jāpievērš vides un nodarbinātības politikas mijiedarbībai, lai palīdzētu nodrošināt kvalitatīvu un ilgtspējīgu darbvietu izveidi***, kā arī pietiekamus ienākumus*** tiem, kuri zaudē darbu un nevar atrast alternatīvu darbu. Būtu jāstiprina reģionu un to sociālā kapitāla nozīme, pārdomāta specializācija un cilvēkkapitāla programma. ([1]) EESK atzinums "Papildu apsvērumi par 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu" (vēl nav publicēts).	EESK norāda, ka Eiropas pusgads ir viens no galvenajiem pārvaldības mehānismiem sociāli taisnīgas pārkārtošanās nodrošināšanai un tās progresa uzraudzībai. EESK jau iepriekš ir norādījusi, ka Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošana Eiropas pusgada ciklā, kā arī tā uzraudzība, izmantojot sociālo rezultātu pārskatu, ir solis pareizajā virzienā ([1]). Tomēr Komiteja uzskata, ka lielāka uzmanība būtu jāpievērš vides un nodarbinātības politikas mijiedarbībai, lai palīdzētu nodrošināt kvalitatīvu un ilgtspējīgu darbvietu izveidi. ***Dalībvalstīm saskaņā ar savu nacionālo regulējumu būtu arī jāpiešķir un jānodrošina piekļuve bezdarbnieka pabalstiem vai pienācīgam ienākumu minimumam*** tiem, kuri zaudē darbu un nevar atrast alternatīvu darbu. Būtu jāstiprina reģionu un to sociālā kapitāla nozīme, pārdomāta specializācija un cilvēkkapitāla programma. ([1]) EESK atzinums "Papildu apsvērumi par 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu" (vēl nav publicēts).

Pamatojums

Tā kā tekstā ir atsauce uz "tiem, kas zaudē darbu un nevar atrast alternatīvu darbu", šķiet loģiski, ka vārds "ienākumi" attiecas uz "ienākumu minimumu". Šajā gadījumā izmantotajai terminoloģijai būtu jāatbilst atzinuma projekta 1.5. punkta formulējumam, proti, "nodrošinot piekļuvi (..) pienācīgam ienākumu minimumam". Varētu iekļaut arī atsauci uz dalībvalstu bezdarbnieku pabalstu sistēmām.

Balsojuma rezultāts:

Par: 79

Pret: 98

Atturas: 8

3. GROZĪJUMS

SOC/718 – Enerģētikas politika un darba tirgus

1.9. punkts:

Grozīt šādi:

Specializētās nodaļas atzinums	Grozījums
EESK uzskata, ka gan lielajiem uzņēmumiem, gan MVU ir svarīga funkcija enerģētikas pārkārtošanas mērķa sasniegšanā, ko īsteno, ***izvirzot stingrus nosacījumus*** ilgtspējīgas un kvalitatīvas nodarbinātības un sociālās aizsardzības veicināšanai, kā arī nodrošinot vispārēju energopakalpojumu pieejamību (piemēram, ***novēršot*** enerģētisko nabadzību). Lai pārvarētu lielākās grūtības, ar kurām saskaras MVU, EESK aicina uzlabot MVU piekļuvi finansējumam, paātrinot un vienkāršojot programmas, paredzot atbalsta pakalpojumus un pastāvīgu palīdzību.	EESK uzskata, ka gan lielajiem uzņēmumiem, gan MVU ir svarīga funkcija enerģētikas pārkārtošanas mērķa sasniegšanā, ko tie īsteno, ***veicinot un nodrošinot*** ilgtspējīgas un kvalitatīvas darbvietas un ***tādējādi atbalstot*** sociālo aizsardzību, kā arī ***pildot potenciālu lomu*** vispārējas energopakalpojumu pieejamības nodrošināšanā (***tādējādi palīdzot*** novērst enerģētisko nabadzību). Lai pārvarētu lielākās grūtības, ar kurām saskaras MVU, EESK aicina uzlabot MVU piekļuvi finansējumam, paātrinot un vienkāršojot programmas, paredzot atbalsta pakalpojumus un pastāvīgu palīdzību.

Pamatojums

Grozījuma mērķis ir precizēt tekstu, lai paskaidrotu, kā lielie uzņēmumi un MVU palīdz nodrošināt ilgtspējīgu nodarbinātību un tādējādi veicina sociālās aizsardzības nodrošināšanu.

Balsojuma rezultāts:

Par: 76

Pret: 99

Atturas: 8